

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Vyriausybės atstovo Panevėžio apskrityje tarnybai
El. p. VATpanevezys@lrv.lt

Panevėžio miesto savivaldybės administracijai
El. p. savivaldybe@panevezys.lt

Pasvalio rajono savivaldybės administracijai
El. p. rastine@pasvalys.lt

ANTIKORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ PROJEKTŲ RĖMIMO IŠ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ TVARKOS APRAŠO IR LĖŠŲ SKYRIMO VIETOS BENDRUOMENĖMS TVARKOS APRAŠO

2015 m. lapkričio d. Nr. 4-01-

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 8 straipsnio nuostatomis, atsižvelgdami į Vyriausybės atstovo Panevėžio apskrityje prašymą, atlikome Nevyriausybinių organizacijų ir viešųjų įstaigų projektų rėmimo iš savivaldybės biudžeto lėšų tvarkos aprašo, patvirtinto Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. T1-35, (toliau – NVO rėmimo tvarkos aprašas) ir Lėšų skyrimo vietos bendruomenėms tvarkos aprašo, patvirtinto Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. 1-7, (toliau – Bendruomenių rėmimo tvarkos aprašas) antikorupcinį vertinimą.

Atlikę antikorupcinį vertinimą, nustatėme, kad Panevėžio miesto ir Pasvalio rajono savivaldybių (toliau – savivaldybės) tarybų patvirtinti tvarkos aprašai nepakankamai reglamentuoja projektų finansavimą ir administravimą, sudaro prielaidų veikti nevisiškai skaidriai, sąžiningai, todėl siekdami didesnio viešumo, skaidrumo ir teisinio reguliavimo aiškumo, teikiame pastabų ir pasiūlymų.

Pirmiausiai atkreipiame dėmesį į teisės normas, kurios buvo svarbios atliekant antikorupcinį vertinimą. t. y.:

1) Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo¹ 6 straipsnio 1 dalies, kuri nustato, *įstaiga privalo turėti Vyriausybės patvirtintus reikalavimus atitinkančią interneto svetainę, kurioje teiktą informaciją apie savo funkcijas, struktūrą, informacijos teikimui skirtos informacijos rodyklę, kitą teisės aktuose nustatytą*

¹ Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FA13E28615F6/TAIS_471234.

informaciją. Pagal to paties straipsnio 3 dalies nuostatas *visa informacija apie įstaigos veiklą vykdančios teisės aktuose pavestas funkcijas turi būti viešai paskelbta, visiems prieinama ir teikiama neatlygintinai, pirmenybę teikiant informacijos sklaidimui internete ir kitomis elektroninėmis priemonėmis.*

2) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo² 3 straipsnio 10 punkto, kuris nustato, kad *viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi skaidrumo principu*, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša.

1. Dėl kvietimo teikti paraiškas paskelbimo

Atlikę antikorupcinį vertinimą nustatėme, kad šios savivaldybės neskelbia ar netinkamai skelbia kvietimus teikti paraiškas finansavimui gauti, pvz.: neradome informacijos apie tai, kada Pasvalio rajono savivaldybė skelbė kvietimus teikti paraiškas nevyriausybinėms organizacijoms ir viešosioms įstaigoms. NVO rėmimo tvarkos apraše nėra reglamentuota, kad informacija apie kvietimus teikti paraiškas turi būti viešinama savivaldybės interneto svetainėje, ir informacija apie galimybę gauti paramą galbūt nepasiekia visų galimų pareiškėjų grupių. Dėl to gali būti pažeisti skaidrumo ir viešumo principai, ir tai yra laikytina korupcijos rizikos veiksniumi.

Siūlome tobulinti NVO rėmimo tvarkos aprašo nuostatas ir nustatyti, kad informacija apie kvietimus teikti paraiškas privalomai skelbiama savivaldybės interneto svetainėje, laiku ir išsamiai pranešti apie skelbimus teikti paraiškas ir viešinti informaciją apie galiojančius ir pasibaigusius kvietimus teikti paraiškas.

2. Dėl objektyvaus termino teikti paraiškas

Nustatėme, kad NVO rėmimo tvarkos apraše ir Bendruomenių rėmimo tvarkos apraše nėra nustatyto konkretaus termino teikti paraiškas. Nors Bendruomenių rėmimo tvarkos aprašo 4 punkte nustatyta, kad <...> skelbime nurodomas prašymo priėmimo terminas ir vieta <...>, tačiau, mūsų nuomone, tai nesumažina galimos korupcijos rizikos, kadangi toks teisinis reglamentavimas leidžia savivaldybės administracijai savo nuožiūra nustatyti bet koki terminą parengti paraiškas. Dėl to gali būti pažeistas lygiateisiškumo principas, kadangi įmonės, turinčios ryšių su savivaldybių administracijų darbuotojais, gali iš anksto sužinoti einamųjų metų prioritetines temas, turėti daugiau laiko tinkamai parengti savo paraiškas ir gauti finansavimą, ir tai laikytina papildomu korupcijos rizikos veiksniumi. Atsižvelgdami į tai, pažymime, jog Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1443, (toliau – Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės) 28 punkte įtvirtintos nuostatos rekomenduoja laikytis principo, kad paraiškos būtų priimamos 2 mėnesius po kvietimo teikti paraiškas paskelbimo dienos, tačiau ministerija ir (ar) kita valstybės institucija kvietimo teikti paraiškas skelbime gali nustatyti ir kitą laikotarpį, kuris *turi būti ne trumpesnis kaip vienas mėnuo*

² Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/OCQvcNCBEt>.

nuo kvietimo teikti paraiškas paskelbimo dienos. Atsižvelgdami į tai, kad minėtos taisyklės reglamentuoja Europos Sąjungos lėšomis finansuojamų projektų atranką ir administravimą ir negali būti tiesiogiai taikomos, manome, kad kai kurios jų nuostatos galėtų būti pavyzdinės taikant konkretų terminą teikti paraiškas.

3. Dėl paraiškų vertinimo ir atrankos kriterijų

Nustatėme, kad savivaldybių patvirtintuose tvarkos aprašuose nėra išsamiai reglamentuotos paraiškų atrankos, t. y. nėra patvirtintų paraiškų vertinimo formų (tinkamumo ir atitikties reikalavimams lentelė), paraiškų vertinimas neskirstomas į etapus, nėra apibrėžtų paraiškų vertinimo kriterijų. Nėra aišku, pagal kokius kriterijus komisijos nariai vertina paraiškas (ar pagal surinktų balų sumą, ar surinktų balų vidurkį, ar pagal kitus kriterijus) ir pasiūlo skirti finansavimą. Be to, komisijos nariai nepildo paraiškos vertinimo formų. Toks teisinis reguliavimas sudaro sąlygas paraiškų atrankos komisijos nariams pasielgti neobjektyviai, o tai yra laikytina korupcijos rizikos veiksniumi. Pabrėžtina, kad pagal Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių 53 punktą projekto vertinimą sudaro: administracinės atitikties vertinimas, projekto tinkamumo finansuoti vertinimas, projekto naudos ir kokybės vertinimas. Taip pat vertinimo rezultatai turi būti viešinami.

Siūlome savivaldybėms tobulinti paraiškų atrankos ir vertinimo kriterijus pagal Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse įtvirtintas nuostatas arba pagal Panevėžio miesto savivaldybės kūno kultūros ir sporto organizacijų veiklos projektų finansavimo nuostatas³, patvirtinti projektų vertinimo formas ir jas pildyti kiekvieno vertinimo metu.

4. Dėl skiriamo finansavimo dydžio nustatymo

Nustatėme, kad savivaldybių patvirtintuose tvarkos aprašuose nėra nustatyto projekto finansuojamos dalies procentinio dydžio. Nėra aišku, kokią projekto dalį finansuoja savivaldybė, ir kiek savo lėšomis turi prisidėti projekto vykdytojas. Nėra aišku, kokia maksimali suma gali būti skirta vienam projektui finansuoti. Tai neužtikrina skaidraus ir objektyvaus lėšų paskirstymo, todėl laikytina korupcijos rizikos veiksniumi.

Nors Bendruomenių rėmimo tvarkos aprašo 5 punkte yra nustatyta, kad lėšų bendruomeninės veiklos išlaidoms kompensuoti yra skiriama ne daugiau kaip 300 eurų per metus, tačiau nustatėme, kad Panevėžio miesto savivaldybės interneto svetainėje 2015 m. liepos 31 d. buvo paskelbtas skelbimas⁴ dėl prašymų priėmimo vietos bendruomenių veiklos išlaidoms kompensuoti, kuriame nurodoma, kad <...> programoje atsiradus papildomų lėšų bendruomenės gali pateikti naujus prašymus *ir prašyti didesnės finansavimo sumos nei 300 Eur <...>*. Vertinant skelbimo turinį, galima teigti, jog Panevėžio miesto savivaldybės administracija nesivadovauja savo sukurtomis ir patvirtintomis taisyklėmis, todėl tai yra laikytina korupcijos rizikos veiksniumi.

³ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/24f9c7c0e7f511e38557d238694e3fc9>.

⁴ Prieiga per internetą: <http://panevezys.lt/lt/konkursai-1743/archive/priimami-prasymai-vietos-uhbm.html>.

Siūlome tobulinti tvarkos aprašų nuostatas ir nustatyti projektų finansuojamos dalies procentinį dydį, pavyzdžiui, 80 procentų ir maksimalią projekto finansavimo sumą.

5. Dėl sprendimo skirti finansavimą ar atsisakyti skirti finansavimą viešinimo

Atlikę antikorupcinį vertinimą nustatėme, kad savivaldybės neskelbia informacijos apie finansavimą gavusius projektus ir neskelbia informacijos apie projektus, kuriems buvo atsisakyta skirti finansavimą. Neradome viešai prieinamos informacijos apie pareiškėjus, informacijos apie tais metais gautų paraiškų, neatitinkančių konkurso sąlygų, skaičių ir projektams skirtą finansavimo sumas, taip pat neradome informacijos apie pareiškėjų rengtų projektų pavadinimus, trumpų projektų aprašymų ir prašomų skirti lėšų sumų.

Galima teigti, kad aptariamam atveju yra pažeidžiami skaidrumo ir viešumo principai, ir tai yra laikytina korupcijos rizikos veiksmu.

Siūlome savivaldybėms skelbti informaciją apie bendrą finansuojamo projekto vertę, prašomą finansavimo lėšų sumą ir bendrą paskirstytą finansavimo lėšų sumą, taip pat skelbti trumpus visų gaunamų paraiškų aprašymus, viešinti sprendimus dėl atmetų prašymų finansuoti projektą ir sprendimus dėl paraiškos įtraukimo į rezervinių paraiškų sąrašą.

6. Dėl projektų įgyvendinimo ataskaitų, projektų įgyvendinimo rezultatų viešinimo ir projektų vykdymo kontrolės

Atlikę antikorupcinį vertinimą nustatėme, kad savivaldybių patvirtintuose aprašuose nėra nustatyto reikalavimo viešinti informaciją apie projekto įgyvendinimą. Savivaldybės neskelbia ataskaitų apie skirtą finansavimą, o nevyriausybinės organizacijos ir viešosios įstaigos, gavusios finansavimą, neskelbia informacijos apie atliktus darbus įgyvendinant projektą.

Mūsų nuomone, savivaldybės aplaidžiai vykdo projektų įgyvendinimo rezultatų kontrolę, skiria nepakankamai dėmesio projektų rezultatų viešinimui, finansavimo gavėjai neviešina projektų pasiektų rezultatų, dėl to yra pažeidžiami viešumo ir skaidrumo principai, ir tai yra laikytina papildomais korupcijos rizikos veiksniais.

Siekdami viešumo, skaidrumo ir visuomenės didesnio informatyvumo apie savivaldybių teikiamą paramą ir projektų rezultatus, siūlome labiau kontroliuoti biudžeto lėšomis finansuojamų projektų vykdymą, skelbti savivaldybės interneto svetainėse apibendrintas projekto įgyvendinimo ataskaitas, nustatyti ir kontroliuoti, kaip finansavimo gavėjai vykdo išpareigojimus dėl projektų įgyvendinimo viešinimo.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, ir siekdami mažinti galimas korupcijos apraiškas savivaldybių biudžeto lėšų naudojimo ir projektų finansavimo srityse, siūlome savivaldybėms tobulinti NVO rėmimo tvarkos aprašo ir Bendruomenių rėmimo tvarkos aprašo nuostatas pagal pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Prašome Panevėžio miesto ir Pasvalio rajono savivaldybių administracijas per tris mėnesius nuo antikorupcinio vertinimo išvados gavimo dienos informuoti Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą, kaip atsižvelgta ar numatoma atsižvelgti į antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktus pasiūlymus, atsakymą paskelbti per Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinę sistemą ir jį susieti su šia antikorupcinio vertinimo išvada.

Direktoriaus pavaduotojas

Romas Zienka

Valerij Keldanovič, tel. (8 706) 62 750, el. p. valerij.keldanovic@stt.lt